

Respublikinės konferencijos „Meno psichologijos sąlyčiai su estetika ir meno filosofija“ pėdsakais

2014 m. kovo 22 d. Lietuvos kultūros tyrimų institutas (LKTI), Lyginamųjų kultūros tyrimų skyrius, Lietuvos estetikų asociacija surengė dvyliktąją respublikinę estetikos ir meno filosofijos konferenciją „Meno psichologijos sąlyčiai su estetika ir meno filosofija“.

Tarp konferencijos temų – teoriniai ir metodologiniai meno psichologijos sąveikos su estetika ir meno filosofija aspektai, „Įsijautimo“ teorijos įnašas į meno psichologijos tapsmą, estetika ir meno psichologija, meno psichologijos problemos Rytų estetikoje ir meno filosofijoje, menininko kūrybinis potencialas ir jo sudėtiniai komponentai, meno psichologijos transformacijos postmodernioje kultūroje ir daugybė kitų aktualių temų.

Džiugu, kad konferencija pritraukė ne tik įvairių šalies mokslo institucijų (LKTI, VDA, VDU, VU, VEU, KTU) filosofus, psichologus, literatūrologus, dailėtyrininkus, dailininkus, muzikus, tačiau ir svečius iš Japonijos – *Yumiko Nunokawa* ir JAV – *Andrių Kulikauską*. Vyko keturios sesijos.

Rytinę sesiją moderavo akad. *Antanas Andrijauskas* ir dr. *Vytautas Rubavičius*. Šios sesijos pranešimai daugiau skirti bendrosioms teorinėms estetikos bei meno psichologijos problemoms.

Filosofas, estetikos specialistas, prof. habil. dr. *Juozas Mureika* pristatė pranešimą „Meno psichologijos ir estetologijos sankirtos: prasmų steigties aspektas“. Beje, jis

sudarė ir garsiąją „Estetikos enciklopediją“. Pranešėjas pagrindinį dėmesį sutelkė į aktualėjančių meno psichologijos problemų pažinimą dabartinėje esminės transformacijos patiriančioje estetikoje.

Kultūrologas, filosofas, LKTI Lyginamųjų tyrimų skyriaus darbuotojas dr. *Vytautas Rubavičius* pranešime „Meno psichologija tapatumų gamybos ir vartojimo sąlygomis“ įvairiais aspektais aptarė dabartinės meno psichologijos virsmus, naujų neklasikinių tyrinėjimo laukų, susijusių su gamybos ir vartojimo procesais, iškilimą jos raidoje.

Menotyrininkė ir meno filosofijos specialistė, LKTI Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus darbuotoja dr. *Salomėja Jastrumskytė* pristatė pranešimą „Grožio patyrimo psichofiziologija“, kuriame glaustai aptarė psichofiziologinių aspektų aktualėjimą dabartinėje meno psichologijoje, aiškinosi įvairias estetiško meno kūrinio suvokimo galimybes.

Konferencijoje dalyvavo ir filosofas, fenomenologijos specialistas, Vytauto Didžiojo universiteto docentas, Humanitarinių mokslų fakulteto Filosofijos katedros vedėjas *Dalius Jonkus*, kurio pranešimo tema – „Estetinis suvokimas ir įsijautimas V. Sezemano estetikoje“.

Sinologės, Vilniaus universiteto Orientalistikos centro dėstytojos, LKTI Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus darbuotojos dr. *Loretos Poškaitės* pranešime „Menininko

santykis su tikrove tradiciniame kinų mene: meninės kūrybos psichologijos ir estetikos perspektyvos“ buvo subtiliai aptartas kinų menininko santykis su gamtos pasauliu ir įvairūs jo meninės kūrybos proceso ypatumams įtaką darantys veiksniai.

Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus vadovas, akad. *Antanas Andrijauskas* pristatė pranešimą „Spalva ir bespalviškumas Rytų Azijos tapybos estetikoje: psichologiniai suvokimo aspektai“, kuriame aptarė daoizmo ir čan estetikos tradicijose ir jų veikiamame mene išskirtinį dėmesį, teikiamą spalvos santūrumui, pasaulio traktavimui neryškioje spalvinėje gamoje.

II sesiją moderavo prof. habil. dr. *Juozas Mureika*, dr. *Loreta Poškaitė*. Šios sesijos pranešimai skirti spalvos fenomeno suvokimo ir įvairioms čiurlionistikos problemoms.

Psichologas dr. *Arvydas Liepuonius* skaitė pranešimą „Spalva ir charakteris: psichologinis požiūris“, VDA Scenografijos ir monumentaliosios tapybos katedros lektorė *Deima Katinaitė* pranešime „Psichologiniai spalvos fenomeno suvokimo aspektai Bauhauzo dizaino mokyklos estetikoje“ trumpai aptarė Kandinskio, Klee ir Itteno spalvos teorijų psichologinius aspektus. VDA Dizaino katedros lektorė dr. *Renata Maldutienė* pranešime „Mados dizaino spalvų estetikos vertinimų psichologinės priepriešos problema“ analizavo psichologinius spalvos suvokimo aspektus mados estetikoje.

Keli šios sesijos pranešimai buvo skirti M. K. Čiurlionio kūrybos estetikos problemų analizei. Japonė *Yumiko Nunokawa* pristatė pranešimą „The Reception of Japonisme in the Late 19th to Early 20th Europe and the Influence of the Aesthetics on the

Arts of M. K. Čiurlionis“, o režisierius, dainininkas, humanitarinių mokslų daktaras *Egidijus Mažintas* kalbėjo apie „M. K. Čiurlionio kūrybą, kaip meno psichologijos ir žmogaus raidos diagnozavimo slėpinį“.

LKTI Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus doktorantė *Nida Gaidauskienė* pristatė pranešimą „J.-M. Guyau meno sociologijos suvokimo refleksija S. Čiurlionienės estetikoje“. Beje, šiais metais N. Gaidauskienė turėtų apsiginti disertaciją, skirtą S. Čiurlionienės ankstyvajai estetikai.

III sesiją moderavo dr. *Žibartas Jackūnas* ir dr. *Salomėja Jastrumskytė*; ši sesija taip pat buvo skirta bendresnėms teorinėms estetikos problemoms.

Filosofas, dr. *Žibartas Jackūnas* pristatė pranešimą „Asmens patirtis ir estetinė meninio artefakto raiška“, kuriame toliau plėtojo savo 2011 m. išleistoje knygoje „Estetika ir prasmė“ išsakytas analitinės estetikos idėjas. Teatrologė *Rima Pociūtė*, remdamasi savo teatroliginiais straipsniais, kalbėjo apie „Kolektyvinės pašamonės reiškimą šiųolaikiniame lietuvių teatre ir psichologiškumo eksploatavimą“. Pranešime ji plačiai rėmėsi daugelio naujausių mūsų teatrų spektaklių analize.

Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus doktorantas *Žilvinas Vareikis* pristatė pranešimą „Pamėgdžiojimo mechanizmas ir dvasinė akis psichologinės estetikos „įsijautimo“ teorijoje“, kuriame sutelkė pagrindinį dėmesį į vokiečių psichologinės estetikos šalininkų idėjų recepciją.

Lietuvos edukologijos universiteto doktorantė *Edita Budrytė*, plėtodama analitinės estetikos idėjas, kalbėjo apie „Meno kūrinio autoriaus intencijų sampratą E. D. Hirsho intencionalizme“.

IV sesiją moderavo prof. habil. dr. *Antanas Andrijauskas* ir dr. *Salomėja Jas-trumskytė*, pranešimų temos daugiau skirtos menininko kūrybiniam potencialui aptarti.

Tapytoja, VDA tapybos katedros dėstytoja, dr. *Agnė Kulbytė* pristatė pranešimą „Romantinio ir psichoanalitinio požiūrių į meninę kūrybą kontraversiškumas“.

Didžiulį pasisekimą turėjo ir plačias diskusijas sukėlė originalus Čikagos universiteto auklėtinio dr. *Andriaus Kulikausko* pranešimas „Kūrybos prasmė ir meno taisyklės“. Pranešėjas daugiau rėmėsi individualiomis įžvalgomis, patirtimi.

Kompozitorius *Alvydas Augustinas Jegelevičius* kalbėjo apie „Meno terapiją. Psichologinę lygsvarą kaip fizinių negalių kompensaciją“. Pranešimą ir akademišką konferencijos atmosferą pagyvino kompozitoriaus atliekami muzikiniai – kanklių, dūdelės – intarpai.

Šioje sesijoje pranešimus skaitė ir Lyginamųjų kultūros tyrimų skyriaus doktorantai – *Tautvydas Vėželis*, kalbėjęs apie „Technikos ir meno santykį M. Heideggerio ir daoizmo filosofijoje“ ir *Andrius Tamaševičius*, kalbėjęs apie „Mąstymo ir kūrybos tapatumo paieškas M. Merleau-Ponty estetikoje“. *Ona Gaidamavičiūtė* pristatė pranešimą „Rytų estetikos tradicijų atšvai-

tai A. Mickūno ir T. Kasulio estetišė koncepcijose“, kuriame daugiau dėmesio skirta T. Kasulio estetinei koncepcijai, paremtai intymumo ir integralumo priešprieša.

Konferencija pasibaigė gausiomis ir audringomis ilgai užsitęsusiomis akademiniėmis diskusijomis įvairiais aktualiais dabartinės meno psichologijos klausimais. Konferencijos rengėjas *Antanas Andrijauskas* apibendrinamas džiaugėsi, kad ši konferencija įvedė į mūsų akademinį diskursą ne tik naujus žmones, tačiau ir neabejotinai perspektyvias estetikos ir meno psichologijos idėjas, kurios, reikia tikėtis, greitai išsiskleis naujais, akademiškai bendruomenei svarbiais straipsniais (iš konferencijoje perskaitytų pranešimų geriausi bus spausdinami leidinyje, numatytame išleisti 2016 metais).

Kita vertus, ši konferencija tapo puikia erdve formuotis jauniems mokslininkams, skleistis jų kūrybiniam potencialui. Net keli šios konferencijos pranešimai skirti M. K. Čiurlioniui. Profesorius užsiminė, kad šiais metais bus rengiamos kelios mokslinės konferencijos (viena iš jų – birželio mėn. LKTI), skirtos šiam genialiam kūrėjui, kurio kūrybinis palikimas – neišsemiamas.

ONA GAIDAMAVIČIŪTĖ